

Ferd Sosiale Entreprenører 2010



Gjør det umulige mulig

Jeg blir litt for ofte spurt om hvorfor Ferd engasjerer seg i sosiale entreprenører. La meg snu spørsmålet rundt; Hvorfor skulle vi ikke engasjere oss i sosiale entreprenører?

For dere historie-nerder, her kommer en liten kronologisk oppsummering.

I perioden 2001–2003 møtte jeg under World Economic Forum i Davos mange sosiale entreprenører. En jeg alltid vil huske, er Mel Young. Han er entreprenøren bak «The Homeless World Cup». Jeg tenkte at det burde være umulig å arrangere et VM i fotball for hjemløse, men han gjorde det, og gjør det fremdeles. Ergo, hvis det umulige er mulig, så er alt mulig.

I 2003 overtalte Brynhild Vinskei i Ungt Entreprenørskap meg til å engasjere Ferd inn i arbeidet i organisasjonen Ungt Entreprenørskap. I 2006 tok jeg initiativet til NMI-Norsk Mikrofinansinitiativ – og til min store overraskelse – det gikk! I kombinasjonen av det å kjenne at det umulige er mulig, at «vi fikk det til» og at vi kan utgjøre en forskjell ble altså Ferd Sosiale Entreprenører til. Og vi valgte å starte med det viktigste, å gi barn og unge muligheter til å utvikle sitt potensial. Men dette var kun starten.

«Norge trenger sosiale entreprenører, dere gir mange som i dag faller utenfor offentlige ordninger et svært verdifullt tilbud».

I dag har vi åtte sosiale entreprenører i vår «portefølje». Ferd's visjon er at «vi skal skape varige verdier og sette tydelige spor». Det er denne visjonen som gjør det strategisk riktig at vårt engasjement i sosiale entreprenører er et forretningsområde og ikke en stiftelse på utsiden av Ferd. Det som gjør det mulig er at vi bidrar med kapital, kompetanse, og nettverk til de sosiale entreprenørene som vi gjør det til andre investeringer. Med disse grepene gir vi de sosiale entreprenørene det de har mest bruk for i sin streben etter å skalere – å nå flest mulig, raskest mulig, på den mest effektive måten – alt for å gjøre størst mulig forskjell. Og det kan du også gjøre.

Hvis du er en bedrift: Bidra med det du er god på til en sosial entreprenør der du er. Eller bidra til at en sosial entreprenør får gi et tilbud der du er. Hvis du er en offentlig etat



eller organisasjon: Prøv en sosial entreprenør som et tillegg til det dere gjør i dag. Hvis du er en idealist uten organisasjon, tilby din kompetanse til noen som allerede gjør en forskjell. Hvis du er politiker: Si høyt og tydelig: «Norge trenger sosiale entreprenører, dere gir mange som i dag faller utenfor offentlige ordninger et svært verdifullt tilbud».

Hvis vi kan gjøre det så kan dere. Eller: Hvorfor engasjerer ikke du deg med en sosial entreprenør?

Johan H. Andresen jr.
Johan H. Andresen jr.
Styreleder FSE/CEO Ferd

Styreleder, Johan H. Andresen jr.	2
Leder, Katinka Greve Leiner	3
Norges første Phd kandidat i sosialt entreprenørskap	4
Gatemagasinet Asfalt	5
Velferdsskolen	6
Kvalitet i søkeprosessen	7
Arbeidsministeren om sosialt entreprenørskap	8
Aball1	9
Trivselsleder	10
Ungt Entreprenørskap	11
Forandringsfabrikken	12
Unicus	13
New Page/REHABpiloten	14
Forskerfabrikken	15
VelFERDkonferansen	16
Kjør for livet	17
Stolte støttespillere	18

Ansvarlig redaktør:
Katinka Greve Leiner
katinka.greve.leiner@ferd.no

Prosjektleder:
Siri Nodland Raste, Share
siri.raste@gmail.com

Design/Layout:
Bolt Communication AS
www.boltcommunication.no

Tekst:
Hans Gudmund Tvedt
Katinka Greve Leiner
Siri Nodland Raste
Eline Synneva Lorentzen Ingstad

Trykk:
Aktiv Trykk

Vi skal være en aktiv partner som setter spor

Ferd Sosiale Entreprenører har nå etablert en portefølje av åtte forretningsmessige og ideelle selskaper som virkelig viser samfunnets mulighet til å skape sosiale resultater på nye måter.



I løpet av 2010 fant vi fem nye sosiale entreprenører til porteføljen, og avsluttet samarbeidet med to. Alle har de gitt oss ny kunnskap og fantastiske opplevelser i løpet av året. Både politikere og kommunalt ansatte, enkeltpersoner og private selskaper er positive til den endringskraften de sosiale entreprenørene innehar.

Vår utfordring er å gjøre dem og selskapene de har startet sterkere og mer profesjonelle, slik at flest mulig raskest mulig får nytte godt av tjenestene de leverer.

Trenger vi sosiale entreprenører i Norge?

Når vi presenterer de selskapene vi samarbeider med og resultatene de skaper, synliggjøres mulighetene. Alle samfunn har områder som er utfordrende, og problemer som krever ekstra innsats og nye løsninger.

Kanskje er det en gruppe utsatt ungdom med så lav synlighet at ingen fanger dem opp, eller mennesker med en type

sykdom hvor pleiebehovene ikke møtes av dagens velferdsordninger. Der det er et uløst behov dukker det heldigvis av og til opp mennesker som nektet å godta at en løsning ikke er på plass.

For den sosiale entreprenøren er det resultatene som teller, ikke inntektene. Men inntekten må være der for å gi rom for resultatene, uansett om pengene kommer fra stat, kommune, private eller dem alle. Ferd støtter dem i innsatsen, og i arbeidet med rammebetingelser som gjør at samfunnet gir dem rom for nytenking og nye løsninger.

Vi vil fortelle de gode historiene

Vi har brukt mye tid i året som har gått på å presentere og diskutere sosialt entreprenørskap og mulighetene det gir oss alle. Det har vært foredrag hos mange typer aktører, annonsering av stipendet for offentlige ansatte og jevnlig aktivitet på sosiale medier. Og ikke minst kåringen av Årets sosiale entreprenør. Prisen ble utdelt på en fantastisk dag på Det Norske Teatret 5. mai 2010 med 220 engasjerte deltakere på vår første konferanse om sosialt entreprenørskap. For første gang fikk vi kjenne på den energien som bobler når dette temaet diskuteres blant mennesker som virkelig bryr seg, sosiale entreprenører selv og potensielle gode hjelpere.

«Med vår kompetanse og vårt nettverk kan vi hjelpe våre sosiale entreprenører å realisere sine drømmer om et bedre samfunn for flere.»

Enkeltmenneskene de viktigste

Energien som driver oss kommer fra møtene med enkeltmenneskene. Et eksempel er han som fortalte om sitt tidligere liv som småkriminell, som han selv sa det. Gjennom en voksenkontakt i New Page så han en annen mulig vei å velge, som gjorde at han i dag fremstår

som en fantastisk reflektert ung voksen.

– Og hun som skulle bli supermodell når hun ble voksen, helt inntil kurset hos Forskerfabrikken var gjennomført. Da var det forsker som sto på første plass på listen over drømmejobber.

På lik linje med Ferd's øvrige investeringer, ønsker vi å bidra med mer enn det finansielle. Med vår kompetanse og vårt nettverk kan vi hjelpe våre sosiale entreprenører å realisere sine drømmer om et bedre samfunn for flere.

Katinka G. Leiner

Katinka G. Leiner
Direktor FSE

Sosialt entreprenørskap, en del av vår historie – en del av vår fremtid

Eline Synneva Lorentzen Ingstad, Norges første doktorgradstipendiat i sosialt entreprenørskap bruker Ferds arbeid med sosiale entreprenører i sin doktoravhandling. Hun forteller om en stadig økende interesse i studentmiljøene for feltet.

Sosialt entreprenørskap innebærer å løse sosiale utfordringer og problemer på en innovativ måte. Oppmerksomheten rundt sosialt entreprenørskap har økt voldsomt de siste ti årene, og med det forventningene til hva sosiale entreprenører kan bidra med også i land som Norge. Håpet er at de skal komme med skalerbare løsninger som skaper varig forbedring på viktige områder i samfunnet. Det har nemlig sosiale entreprenører gjort før. Opp gjennom tidene har de bygget institusjoner i samfunnet som vi nå tar for gitt. I Norge er Fredrikke Marie Qvam som startet Norske Kvinners Sanitetsforening et godt eksempel på det. Hun adresserte et tydelig samfunnsproblem, hun handlet aktivt og bygget en organisasjon som løste disse problemene på en innovativ og langsiktig måte.

Hva kjennetegner sosialt entreprenørskap?

Sosialt entreprenørskap er entreprenørskap anvendt på sosiale eller samfunnsmessige utfordringer og problemer, innenfor for eksempel utdanning, helse, integrering eller klima og miljø. Sosiale entreprenører bygger organisasjoner eller strukturer for å løse disse problemene på en innovativ og bærekraftig måte. Ofte



Sterkest er likevel enkelthistoriene, de små anekdotene om hvordan arbeidet til de sosiale entreprenørene bidrar til å gi en person et bedre liv, en ny verdighet, eller en ny start, sier Eline.

skaper de systemendringer og setter nye standarder. Drivkraften i sosialt entreprenørskap er å løse det sosiale problemet, og det primære målet er sosial verdiskaping, ikke profittmaksimering. Inntektsgenerering er ofte et viktig delmål, eller en nødvendig aktivitet og strategi for å oppnå hovedmålet. Et eventuelt overskudd vil ofte reinvesteres for å fremme formålet. Sosialt entreprenørskap kan ikke kategoriseres etter valgt selskapsform eller finansieringsmodell. Noen sosiale entreprenører baserer seg på donasjoner og tilskudd, mens andre har en egen inntjening som finansierer driften. Mange kombinerer inntjening og tilskudd. Sosialt entreprenørskap kan være organisert som stiftelser, ideelle organisasjoner eller som vanlige bedrifter. I Norge benytter stadig flere formen ideellt AS.

Finansiering avgjørende

Å skaffe finansiering til å gjennomføre sine aktiviteter og drift er nettopp en av de store utfordringene for sosiale entreprenører. Ofte faller de mellom to stoler når de skal skaffe finansiering: De er for kommersielle til å få offentlig støtte som ideelle organisasjoner, og for lite kommersielle til å få støtte fra private investorer. Ettersom avkastningen måles i sosiale resultater og sosial verdiskaping, og det grunnet organisasjonsmodellen kan være vanskelig eller lite ønskelig å få eierandeler eller ta ut utbytte, blir de også lite interessante for vanlige private investorer.

Hvordan man skal måle sosiale resultater og verdiskaping, samt vurdere kvaliteten og potensialet i arbeidet sosiale entreprenører utfører, er andre utfordrende områder for både sosiale entreprenører, deres støttespillere og politikere som ønsker å fremme sosialt entreprenørskap. Sosialt entreprenørskap må måles etter andre kriterier enn vi er vant til med vanlige entreprenører. Det er stort fokus på dette internasjonalt, og mange ulike aktører har tatt initiativ til å utvikle egne måleverktøy og metoder.

Det finnes mange ulike former for sosialt entreprenørskap, og det er utfordrende å sette grensene for hva som faller innenfor og utenfor begrepet. Tradisjonelt deles ofte økonomien inn i de tre sektorene privat, offentlig og frivillige. Man er vant til et ganske skarpt skille mellom kommersielle virksomheter og de som driver ideellt. Sosialt entreprenørskap krysser disse grensene og det gjør det vanskelig å plassere innenfor kjente rammer. Sosialt entreprenørskap blir ofte kalt hybride løsninger, og sektoren referert til som den fjerde sektor.

Trenger støttespillere

Selv om fenomenet sosialt entreprenørskap ikke er nytt, er den store oppmerksomheten rundt dette relativt nytt. Sektoren preges av økende profesjonalisering og de sosiale entreprenørene har blitt mer synlige. I Norge skyldes dette ikke minst arbeidet til Ferd Sosiale Entreprenører. For å lykkes er sosiale entreprenører avhengig av støttespillere og partnere som ser verdien av det arbeidet de gjør, og kan bistå dem på flere områder. Kapital er viktig, men like viktig er ofte bistand på forretningsutvikling, styrearbeid og profesjonalisering av driften. Man skal heller ikke undervurdere verdien av å ha noen som tror på en, som står bak og heier en frem. Som bidrar til å gi en selvtilitt og tro på det man driver med. Ferd sosiale entreprenører gjør dette – de bidrar med kapital og kompetanse, men ikke minst; de heier på de sosiale entreprenørene sine og er stolte av å få være med å løfte dem frem, fortelle om deres innovative løsninger, deres utfordringer med å nå frem i systemet og deres gode resultater.

Eline S.H. Ingstad

Eline Synneva Lorentzen Ingstad
Ph.d.-kandidat, Senter for entreprenørskap, UiO

Nylagt asfalt

I april 2009 kom første nummer av gatemagasinet Asfalt ut. Dermed hadde også Stavanger fått sitt gatemagasin. Asfalt kan allerede etter første års drift vise til at de har staket ut veien til stigende oppslagstall og en hedersbevisning fra Aftenbladet.

Asfalt skal selges av mennesker som er eller har vært rusmiddelavhengige, eller som av andre årsaker er i en vanskelig livssituasjon. Dermed får mennesker med små muligheter i det vanlige arbeidsmarkedet en sjanse til å tjene til livets opphold – uten å måtte ty til tigging, prostitusjon eller vinningsforbrytelser.

En ny begynnelse

Erfaringene fra andre norske byer og fra utlandet viser at dette konseptet fungerer, og at det er et godt bidrag til å gi selgerne et bedre liv. For enkelte har det også vært begynnelsen på en vei ut av rusavhengigheten. Magasinselgerne opplever en ny verdighet, de er stolte over å bidra i samfunnet, og selvtilliten styrkes gjennom å bli møtt med respekt av kjøperne. Disse får på sin side et ambisiøst redaksjonelt produkt – som blant annet forteller om livet på gaten, og dermed formidler ny innsikt for de fleste, og kanskje større forståelse for mennesker med et vanskelig liv. De positive utslagene på kriminalstatistikken har forøvrig vært godt merkbare i flere byer med tilsvarende magasiner.

«ASFALT betyr mer enn penger. Dette gir meg noe og jeg føler jeg også gir menneskene jeg møter noe»

Pris for arbeidet

Det er stiftelsen Gatemagasinet i Rogaland som står for utgivelsen av Asfalt, mens oljeservice-selskapet Aibel, en del av Ferd-konsernet, har engasjert seg i prosjektet som et naturlig ledd i å realisere selskapets verdier og etikk. Aibel deltar i styret for stiftelsen på vegne av Ferd, som på sin side bidro med en økonomisk garanti ved oppstarten. «Gatemagasinet Asfalt har gitt mange vanskeligstilte mennesker i vår region et arbeid, et fellesskap og et verdigere liv. Det har blitt en kilde til stolthet og selvrespekt» skriver Stavanger Aftenblad.



Selgere av gatemagasinet Asfalt har blitt et positivt innslag i bybildet i Stavanger. Resultat er et overskudd på over en million første driftsår.
Foto: Helle Aasand, redaktør Asfalt

God butikk

– Vi er kjempestolte av å ha vært med Asfalt hele veien, sier Katinka Greve Leiner, direktør for Ferd Sosiale Entreprenører. – Det at de allerede er økonomisk selvgående viser at de har klart å finne en forretningsmodell som fungerer, og som bidrar til at stadig flere kan nyte godt av produktet – på mange måter et praktiskeksplar på godt sosialt entreprenørskap. – Ferd's bidrag var en garanti på 500.000 kroner ved oppstart, samt kompetanse gjennom Kjetil Sævreid i Aibel som sitter i styret, sier Leiner.

GATEMAGASINET ASFALT

- Initiativ fra Maggi Hatløy fra Kirkens Bymisjon, ledet av Ove Nicolaisen.
- Oppstart 2009.
- Positivt resultat 2010: MNOK 1.096.000.
- Fire salgskontorer i Rogaland.
- Opplag 29.500.
- Hedret med Aftenbladets statuett 2010.
- Sysselsetter 240 selgere

Sosiale entreprenører samlet

Studiesteder i Norge er i full gang med å utvikle tilbud innen sosialt entreprenørskap for sine studenter. Etter hvert vil det trolig også komme studier for allerede etablerte entreprenører. Vi har i 2011 lansert vår egen VelfERDskole for de som er i gang med sosial forretningsvirksomhet.



I løpet av 2010 hadde vi to felles samlinger for våre sosiale entreprenører på Lysaker. For 2011 ønsker vi å styrke dette tilbudet for nettverksbygging og økt kompetanse.

Vi har avholdt to av årets planlagte fem samlinger for deltakerne. De utvalgte er Ferds egne sosiale entreprenører, samt fire eksterne selskaper valgt ut blant de som svarte på utlysningen av plasser.

Samlingene foregår på Randsvangen og har følgende temaer; Visjon, mål og måling, produkt, presentasjon og salg, kommunikasjonsstrategier, leder- og organisasjonsutvikling samt innovasjon, vekst og internasjonalisering.

Som sosiale entreprenører flest er

deltakerne ivrige på å bidra i programmet og sier ikke nei til en god diskusjon. Det er en svært kompetent forsamling, men alle har vi ting å lære av hverandre på forskjellige områder.

Programmet er lagt opp med mye arbeid i grupper ut fra faglig inspirerende presentasjoner.

Det deltakerne setter mest pris på er imidlertid mulighetene for å knytte kontakter på tvers og utveksle erfaringer og tips. Vi ser ikke bort fra at det kan oppstå nye produkter og muligheter ut fra disse møtene mellom kreative, utålmodige og engasjerte sjeler.

FERDS SOSIALE ENTREPRENØRER

- Har innovative løsninger på samfunnets sosiale problemer.
- Bruker forretningsmessige metoder for å gjøre aktiviteten bærekraftig.
- Tilbyr produkter og tjenester med potensial til å spres over hele landet og eventuelt internasjonalt.
- Gir barn og unge mulighet til å utvikle og utnytte eget potensial til å skape en positiv fremtid for seg selv og samfunnet.

Kvalitet i søkeprosessen

Alle som ønsker å bli en av Ferd's sosiale entreprenører må fylle ut et søknadsskjema som ligger på Ferd's nettsider. De som oppfyller kriteriene blir kontaktet for videre samtale.

Etter etableringen av Ferd Sosiale Entreprenører (FSE) har det blitt brukt tid på å utforme en strategi og etablere rutiner for å finne, vurdere, velge og følge opp lovende prosjekter. FSE fikk inn i underkant av 200 forespørsler i 2010. Det er en dobling fra 2009, forteller Martine Turmo, prosjektansvarlig i Ferd Sosiale Entreprenører. Hun forteller at svært mange av søknadene var gode, men få oppfylte FSEs kriterier fullt ut. Det er derfor utviklet og innført et nettbasert søkeskjema som sørger for at alle opplysninger kommer inn i et strukturert skjema slik at det kan gjøres en god faglig vurdering før samtale med søker. – Økt fokus på synlighet og bevisstgjøring, blant annet gjennom lansering av velfERD-konferansen og kåring av årets sosiale entreprenør, har ført til ikke bare flere henvendelser, men også mer kvalifiserte søkere, sier Martine.

20 millioner til investering

Det er også for 2011 satt av 20 millioner til investering. Målet er å investere i 2–4 nye sosiale entreprenører per år. I tillegg til penger investeres det mange timer fra ansatte i Ferd og Ferd's datterselskaper i form av styrearbeid og annen oppfølging av våre sosiale entreprenører. FSE er fornøyd med investeringene som er gjort. Erfaringene fra 2009 og 2010 viser at sosiale entreprenører kan tilføre store verdier, både til samfunnet og til enkeltindivider og deres familier.

Vår søknadsprosess

- Sosial entreprenør sender inn elektronisk skjema med nødvendige opplysninger.
- Søker mottar en bekreftelsesmail med eget saksnummer.
- Alle henvendelser blir behandlet av FSE.
- Henvendelser blir besvart i løpet av tre uker etter mottatt søknad.
- Aktuelle henvendelser blir kontaktet for vurderingssamtale.

Viktig informasjon

- Forbered deg ved å lese gjennom elektronisk skjema på ferd.no/fse.
- Fyll ut all informasjon om ditt selskap
- Legg ved forretningsplan, budsjett og fremdriftsplan i eget vedlegg.
- Muligheten for en rask og god vurdering er størst om all dokumentasjon er komplett ved registrering.

Martine anbefaler alle å gå inn på nettsiden for å lese og fylle ut skjema slik at henvendelsen har de nødvendige opplysninger.



INVESTERINGSKRITERIER

Ferd Sosiale Entreprenørers investeringskriterier beskriver de egenskapene vi ser etter i potensielle investeringer.

- **Bransje:** Barn og unge – Vi er interessert i selskaper som bidrar til å utvikle og sikre at barn og unge får utnyttet sitt potensial til positiv nytte for samfunnet og sin egen fremtid.
- **Resultater:** Målbarhet – Alle prosjekter og selskaper vi går inn i skal ha tydelige mål med sin virksomhet, med mulighet for avtaler om målbare resultater av aktiviteten.
- **Forretningsmodell:** Selskapets forretningsidé må gi gode muligheter for et økonomisk overskudd som sikrer muligheten for måloppnåelse og vekst, slik at den kommer flest mulig til gode. Ferd sin styrke er å anvende konsernets kunnskap om forretningsmessig god drift på nye områder rettet mot den sosiale sektoren.
- **Investeringsfase:** I utvikling – Ferd SE investerer i etablerte selskaper som er i en tidlig fase av

sin utvikling, eller står foran større endringer og overgang til nye faser. Vår investering av tid og kompetanse skal være avgjørende fremfor det rene kapitalbehovet.

- **Geografi:** Norge – Vi investerer i prosjekter i Norge, fordi det er her vi kan utnytte vårt nettverk og vår kompetanse gjennom vår fysiske tilstedeværelse og nærhet til markedet.
- **Ledelse** – Selskapene vi investerer i skal ha en handlekraftig og motivert ledelse med relevant erfaring og et sterkt ønske om å nå bestemte sosiale resultater gjennom å bygge en suksessrik bedrift.
- **Finansielle kriterier** – Vi investerer normalt gjennom tilskudd eller garantier i porteføljeselskapene våre, knyttet opp til milepæler og avtalte delmål.
- **Ferd SEs rolle** – Vi er en aktiv «eier» med en investeringshorisont på 3–7 år, og bidrar med vår kompetanse og vårt nettverk gjennom styrerepresentasjon og annen oppfølging av våre porteføljeselskaper.

Velferdsamfunnet trenger idérikdom

Vi ønsker alle et godt samfunn. I Norge er det bred enighet om å bruke en omfattende offentlig sektor for å nå dette. Dette utelukker imidlertid ikke behovet for private initiativ som synliggjør de gode løsningene

Offentlig sektor er et godt redskap for de store oppgavene: Inntektsfordeling, administrasjon av rettigheter, likeverdige tjenestetilbud ut over det ganske land. Men offentlig sektor har sine begrensninger. Den trenger byråkratier, – og disse blir lett store. Offentlig sektor må baseres på rutiner, og reguleres for å sikre forutsigbar saksbehandling. Offentlig sektor vil gjennomføre det som er solid og utprøvd. Offentlig sektor kan derfor lett bli mer orientert mot drift enn mot utvikling.

Små problemer blir oversett

Et offentlig byråkrati vil lett stivne, uansett hvilken regjering som styrer. Det vil kunne ta for lang tid før systemet fanger opp nye behov eller ser nye løsninger. Store omstillingskostnader forsinker nye arbeidsmetoder. Problemer som bare noen få har, blir oversett. Dette er ingen feil ved offentlig sektor. På samme måte som det ikke er en feil ved en supertanker at den er vond å navigere i en trang skjærgård. Man trenger rett og slett en annen farkost når det skal seiles i ukjent farvann.

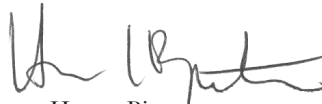
Vi trenger private initiativ

En velferdsstat som ikke er åpen for private initiativ og alternativer blir fort en dinosaur fra fortiden. Den gir heller ikke rom for enkeltmenneskers ønske og vilje til å bidra i samfunnsutviklingen. Vi ønsker et samfunn basert på deltagelse og fellesskap. Vi vet at et dynamisk velferds-samfunn trenger den idérikdom som næres i det sivile samfunn. Private initiativ skal supplere en sterk velferdsstat. Slikt privat initiativ må ikke forveksles med marked og profittmotiver. I arbeiderbevegelsen er det en lang tradisjon for sosial verdiskaping gjennom egenorganisering og entreprenørskap. Alt fra de første sykekassene, til det moderne samvirket og boligbyggelagene. Mange av dagens offentlige ordninger ble i sin tid skapt av enkeltpersoner med sosialt engasjement, vilje til endring og bankende hjerter for

andre. Attføringsbedriftene, barnevernet, omsorgstjenester for funksjonshemmede og eldre. Alle kan føre sin historie tilbake til private initiativ som er blitt tatt opp i offentlig politikk.

Vil kombinere rødt og blått

Men velferdsstaten må være varsom med å overta for raskt. Suksess må ikke måles med å bli en post på statsbudsjettet. Derfor er det verdifullt at sosiale entreprenører arbeider så målrettet med å prøve ut forretningsmodeller som kan gi nye idéer bærekraft på egne ben. Røde hjerter i «blå» organisasjonsformer er en spennende kombinasjon. Det kan gi en kraft til private initiativ som medlemsbaserte, frivillige organisasjoner ofte sliter med å finne. Derfor følger jeg Ferd's sosiale entreprenører med stor nysgjerrighet, og ønsker all mulig lykke til med det videre arbeid.


Hanne Bjurstrøm
Arbeidsminister



En velferdsstat som ikke er åpen for private initiativ og alternativer blir fort en dinosaur fra fortiden, sier arbeidsminister Hanne Bjurstrøm. Foto: Ilja C. Hendel.

TVERRPOLITISK ENGASJEMENT

Melding på Twitter til FerdCEO fra SVs Bård Vegard Solhjell:

– Når det gjeld sosiale entreprenører skal vi halde fram med både moralsk og økonomisk støtte til dei!

Venstre har som første parti programfestet innsats for sosialt entreprenørskap:

– Verdibasert, sosialt entreprenørskap vil gi flere mennesker mulighet til å skape et levebrød av sine hjertesaker, samtidig som det offentlige får tilført engasjement, entusiasme, individbaserte tilbud og en (kjærkommen) fornyelse og kvalitetsheving. Det offentlig kan ikke løse alt alene, og det er ikke bare de religiøse eller idélle organisasjonene som har et varmt hjerte. Sosiale entreprenører kan levere skreddersøm som utfyller systemene, gode småskalaløsninger til skole, helsevesen, barnevern og kriminalomsorg.

Statlige og kommunale innkjøpsordninger må tilpasses små aktører og gi dem reelle muligheter til å konkurrere om å levere kvalitet til offentlig velferd.

Glad lek gir læring

- Visjonen er å få barn og unge til å respektere hverandre, samarbeide og omgås på tross av ulikt utgangspunkt, forteller Glenn Andersen, den ene av de to gründerne i Gladiator.



– Og Aball1 er et utrolig morsomt og samtidig effektivt pedagogisk virkemiddel for å redusere konflikter og spenninger mellom elevene, sier medgründer Tor Sandnes.

Ideen bak Aball1 er like enkel som den er genial: Fysisk består produktet av 50 spesialballer, 25 røde og 25 blå, utstyrt med tall, bokstaver og symboler, og 50 «paddehatter» til å sette ballene på. I tillegg får skoler, barnehager og andre som har skaffet seg utstyret fri tilgang til en nettbasert øvelsesbank med all informasjon man trenger for å få maksimalt utbytte av ballsettet. – Øvelsesbanken er full av leker og spill som man kan gjennomføre med Aball1. Noen er basert på tall og matematikk, andre på å sette sammen ord og setninger. Glenn Andersen understreker at øvelsene kan tilpasses barn og unge med ulike forutsetninger og vidt forskjellig bakgrunn, og at den stadig voksende øvelsesbanken også inneholder all informasjon en lærer trenger for å utnytte de pedagogiske mulighetene.

Gode tilbakemeldinger

Hittil har Aball1 i hovedsak vært solgt gjennom å demonstrere utstyret for skoleledere, mange svært skeptiske i utgangspunktet, men nesten uten unntak begeistret når demonstrasjonen er slutt. Dessuten har enkelte bedrifter sett verdien av Aball1, og gitt flere sett til skoler i nærmiljøet. – Vi har fått svært gode

tilbakemeldinger ikke bare fra skoler, men også fra Helsedirektoratet, Utdanningsetaten i Oslo og Innovasjon Norge. Sistnevnte har også gitt oss et økonomisk bidrag, sier Tor Sandnes. – Men nå er tiden inne til å profesjonalisere virksomheten, til å drive systematisk salgsarbeid og få opp volumet på produksjonen. Vi har jobbet mye siste året og knyttet øvelsene opp mot lærerplanene, slik at skolene ser hvilke muligheter Aball1 gir dem for å øke sin måloppnåelse.

Fyller alle kriterier

Da Gladiator ble vurdert som potensiell porteføljebedrift engasjerte Ferd Per Ravn Omdal, tidligere president i Norges Fotballforbund, som coach for de to gründerne i arbeidet med å utvikle en forretningsplan. Avtalen med Ferd Sosiale Entreprenører har en ramme på 1,8 millioner kroner over tre år. – I tillegg vil Ferd bidra til å profesjonalisere virksomheten, og har blant annet etablert et profesjonelt styre med forretnings- og salgserfaring, sier styremedlem Morten Borge fra Ferd Capital.

ABALL1

- Funnet opp av Glenn Andersen og Tor Sandnes i Gladiator GT.
- I 2010 solgte Gladiator GT as 57 Aball1-sett til skoler, idrettslag og bedrifter.
- 850 salgstelefoner ga 30 salgsmøter på ulike skoler og 8 av 10 salgsdemonstrasjoner førte til salg.
- Totalt 30 000 elever går på en Aball1 skole.
- Ansatt ny person med ansvar for forretningsutvikling og markedsføring.
- Utelukkende positive tilbakemeldinger fra lærere, elever og andre som erfarer Aball1 i bruk.
- Fokuset på å utvikle en stor og godt dokumentert øvelsesbank som forenkler og inspirerer til bruk i ulike fag opp mot lærerplanen.
- Engasjert en masterstudent som skal skrive om effekt og sosiale resultater for Aball1.

«17. mai hver dag!»

Slik lyder mottoet for Trivselsleder, en sosial entreprenør som arbeider for gladere, tryggere og mer aktive friminutter i grunnskolen – i regi av elevene selv.

– Alle som har gått på skolen husker hvor gøy det var i skolegården på nasjonaldagen. Ideen bak Trivselsleder er å bidra til at skolegårdene sprudler av aktivitet som alle kan være med på hver dag. Fordi dette gir en lystbetonet og trygg skole, og dermed forhåpentligvis bedre læring, mer trivsel og mindre mobbing, sier Kjartan Eide, daglig leder i Trivselsleder. Han er utdannet sosialantropolog, tidligere høyskolelektor, aktiv i antimobbearbeid – og komiker, godt kjent fra Kjetil og Kjartan show på TV 2.

Muligheter for alle

Grunntanken er at elevene selv skal velge hvem av dem som skal ha rollen som aktivitetsledere i skolegården. Trivselslederne skal lede aktivitetene og se til at alle har muligheten til å gjøre noe spennende i friminuttene. De skal bidra til å skape trygghet for de minste, vise spesiell oppmerksomhet mot elever som blir stående alene, og i tillegg melde fra om mistrivel i form av kjedsomhet, utestenging eller mobbing. Trivselslederne står slett ikke alene: På skolen fører en lærer eller assistent tilsyn med hva de gjør i friminuttene. Skolen har i tillegg en øverste trivselsleder-ansvarlig, mens kommuner eller bydeler velger en koordinator som igjen assisteres av Trivselsprogrammets sentrale team.

Motivasjon og belønning

Det er viktig at rollen som trivselsleder er attraktiv. De som blir valgt får i tillegg til nyttig og morsom opplæring et kulturkort som gir rabatt eller fribilletter til sportsbegivenheter, svømmehaller, dansekurs og kulturopplevelser, avhengig av hvilke avtaler som fremforhandles med lokale aktører. – Det er forøvrig stadig flere som fatter interesse for Trivselsprogrammet, og i løpet av 2011 regner vi med å ha over 350 medlemsskoler, sier Kjartan Eide. Han legger til at programmet utvikles kontinuerlig.



Barn som opplever aktivitet og mestringsglede i friminuttet skaper bedre læring og økt trivsel.

Overbevisende

– Virksomheten er i utpreget grad en nyskapende måte å bidra til at barn og ungdom får utnytte sitt potensial, og har i tillegg til den sosiale bunnlinjen gode utsikter til senere å kunne stå på egne ben økonomisk, sier Lars Christian Tvedt, som følger opp Ferd's engasjement. Konseptet har dessuten den fordelen at resultatene er målbare, blant annet gjennom de nasjonale elevundersøkelsene som hvert år gjennomføres på skolene. Flere skoler rapporterer at aktivitetsnivået er blitt høyere og konfliktnivået lavere.

TRIVSELSLEDER

- Etablert 2009 av Kjartan Eide og Kjetil Hasselberg.
- Trivselsleder etablert som AS og nettsted Alleleker.no i drift.
- Vokst fra 7 skoler i 2009 til 159 skoler i 2010 (350 per februar 2011). Representert i 15 fylker.
- Svært positive tilbakemeldinger og enorm pågang.
- 97 % sier at aktivitetsnivået på skolen er høyere eller mye høyere enn før implementering av Trivselsprogrammet.
- 69 % sier at det generelle konfliktnivået mellom elevene er lavere eller mye lavere etter implementering av Trivselsprogrammet.
- 90 % av skolene sier at Trivselsprogrammet fungerer svært bra eller bra på skolen.

Entreprenørskap fra ung alder

I tett samspill med skole, næringsliv og andre aktører jobber Ungt Entreprenørskap (UE) for å utvikle barn og ungdoms kreativitet, skaperglede og tro på seg selv. UE har ulike programmer for å trene entreprenørskapskompetanse på alle utdanningsnivå, fra barneskole til høyskole og universitet.

Som hovedsamarbeidspartner bidrar Ferd både finansielt og gjennom Ferdansatte som stiller opp med sin kompetanse, blant annet som styre- og jurymedlemmer. Ferd's engasjement springer ut fra erkjennelsen av at fremtiden er avhengig av evnen til nyskaping og entreprenørskap hos kommende generasjoner.

I 2010 skapte UE aktivitet for over 150 000 elever og studenter i Norge. Gjennom ungdoms- og studentbedriftene får elevene etablere en bedrift som skal drives i ett år. Denne arenaen gir rom for å lære ved å gjøre, også for de som synes annet skolearbeid ikke gir dem det de trenger. De siste årene har over halvparten av lederne i ungdoms- og studentbedriftene vært jenter, og elever med minoritetsbakgrunn er godt representert.

FERDprisen

Ferd har etablert flere UE-priser: FERDprisen til ungdomsbedriften med størst verdiskapingspotensial, og til studentbedriften med størst internasjonalt potensial. Under EM for Ungdomsbedrifter i august 2011 vil FERD gi en egen internasjonal pris til den beste sosiale entreprenøren med UE-bakgrunn. Til denne prisen er det nominert kandidater fra hele verden.

Nytt program i sosialt entreprenørskap

I 2010 fikk UE penger fra Gjensidigestiftelsen til å utvikle et nytt program i sosialt entreprenørskap. Programmet heter «Gjør noe med det!» og gjennomføres med over 5000 elever på ungdomsskoler i Buskerud, Vestfold, Hordaland og Troms i skoleåret 2010/2011. Elevene skal identifisere sosiale utfordringer og etablere en elevbedrift for å gjøre noe med dem. Gjennom elevbedriftene driver elevene sosialt entreprenørskap og skaper positive forandringer for mange i lokalsamfunnet. UE ønsker å utvide prosjektet til flere fylker i 2011 - 2013.

Entreprenørskap i utdanning er – og



Vinner av Ferdprisen for ungdomsbedrifter 2010: Headband Future UB fra Sortland videregående skole i Nordland.

må nødvendigvis være – et samspill mellom mange aktører som skole, arbeids- og næringsliv. Samspillet mellom alle disse aktørene er det helt spesielle med Ungt Entreprenørskap.

Kjerneverdier

UE har tre kjerneverdier; fremtid, samspill og skaperglede. Gjennom disse tre kjerneverdiene skal UE blant annet bidra til å:

- Gi unge mennesker muligheter til å utvikle kreativitet, skaperglede og tro på seg selv.
- Motivere dem til å tenke nytt og til å skape verdier
- Lære barn og unge å samarbeide.
- Benytte «Lære ved å gjøre» i sentrum for all aktivitet
- Bidra til å skape livskraftige lokalsamfunn og global bærekraftig utvikling

UNGT ENTREPRENØRSKAP

- Over 5 000 elever var sosiale entreprenører gjennom pilotprogrammet «Gjør noe med det».
- 5 432 elever gjennomførte programmet «Vårt Lokalsamfunn».
- 14 331 elever gjennomførte «Elevbedrift».
- 11 017 elever gjennomførte «Ungdomsbedrift».
- 451 studenter gjennomførte «Studentbedrift».
- 28 560 elever og studenter deltok på Gründercamp
- Totalt 150 726 elever og studenter deltok på UEs programmer i 2010

Forandringsfabrikken

– Årets sosiale entreprenør 2010

Forandringsfabrikken jobber for å løfte barn og unges stemmer direkte inn til de som kan bestemme.

De oppsøker steder der ønsker om forandring finnes, sier gründer Marit Sanner.

– Vi arbeider gjerne der noen opplever krenkelse. Vi lytter, med hodet og med hjertet. Vi inspirerer og motiverer til å beskrive virkeligheten og å komme med ønsker til forandring. Oftest i arbeidsprosesser eller verksteder, preget av varme og humor, sier Marit.

Beskriver virkeligheten

Forandringsfabrikken besøker folk – i barnevern, psykisk helsevern, i fengsel, på støttesenter, på jobben, skoler eller i fritida. For at folk skal kunne beskrive virkeligheter og foreslå forandring. – Vi har utviklet arbeidsmåter som engasjerer, motiverer og for at barn, unge og voksne skal ønske å formidle sant. Forandringsfabrikken utvikler filosofi og kreativ, deltakende metodikk for forandring. Vi har snart 10 års erfaring fra å jobbe med å løfte barn og unges stemmer innenfor psykisk helsevern, barnevern, skole og organisasjoner – direkte til dem som kan forandre. Vi arbeider ofte i samarbeid med departementer, organisasjoner, kommuner, institusjoner og bedrifter.

«Forandrere kan utløse mot hos andre.»

Årets sosiale entreprenør 2010

Det var prosjektet Barnevernsproffene som skaffet Forandringsfabrikken titelen Årets sosiale entreprenør i 2010. Her får ungdom bruke sine egne erfaringer fra barnevernet til å komme med innspill til beslutningstakere og hjelpe andre i samme situasjon. Barnevernsproffene er unge på 14–19 år, hver av dem med erfaring fra mange barnevernsinstitusjoner. Fjorårets jury syntes metoden var svært verdifull – både for det offentlige som får økt sin kompetanse, ungdommene som gis ansvar, og ikke minst for de som nyter godt av de forbedrede tilbudene. – Forandringsfabrikken viser ungdom tillit og løfter frem deres stemmer i samfunnet, sa juryen blant annet i sin begrunnelse.

Rådgiver for barnevernet

Barnevernsproffene ga i mai 2009, for første gang svar og råd til barnevernet. De presenterte da for ledelsen i Bufdir, BLD, Familie- og kulturkomiteen på Stortinget og for organisasjoner. Etter dette har proffene reist Norge rundt og presentert i store konferanser i samarbeid med Bufetat i regionene og i mange møter i Oslo, med de viktigste nasjonale aktører på barnevernsfeltet i Norge. De har og vært rådgivere på ulike tema, for Bufetater i regionene. – Vi får sterke tilbakemeldinger på at erfaringene og rådene fra proffene er med på å forandre arbeidet i barnevernet i Norge, sier Marit Sanner.

FORANDRINGSFABRIKKEN

- Etablert i 2003 av Marit Sanner og Eva Dønnestad
- 200 unge 13–20 år og i kontakt med hjelpeapparatet, deltok i FF prosjekter.
- Resultatene presentert for flere stortingskomiteer og departementer, av ungdommene og FF.
- Ti kortfilmer produsert til barnevernstjenesten, og brukes nå i opplæringsarbeid i hele Norge.
- 34 opplæringsdager rundt om i landet, for fagfolk, politikere og administrasjon.
- Svarene fra ungdommene bidrar til omlegging av rutiner i hjelpeapparatet i Norge.
- FF filosofi og FF metodikk presenteres i flere europeiske land, først i bruk flere steder i Sverige.

Barnevernsproffene er 24 unge, 14–19 år, med lang erfaring fra mange institusjoner. I snitt har de flyttet 7–8 ganger. Denne ekspertisen gjør at de nå gir råd til barnevernet.



Unike mennesker gir gode resultater

Unicus tilbyr IT-testing av god kvalitet, utført av ansatte som kombinerer sin IT-kompetanse med de sterke sidene til mennesker med diagnosen Asperger.

Mennesker med Asperger er ofte bedre enn oss andre på å finne uregelmessigheter og feil, og har en større evne til å konsentrere seg på repetitive oppgaver. Disse evnene kombinerer noen med en sterk interesse for IT, og da er de svært interessante som ansatte hos Unicus. I følge statistikken står mellom 85 og 90 prosent av alle med Aspergers syndrom og andre diagnoser innenfor autismspekteret utenfor arbeidslivet. Dette til tross for at egenskapene som gir grunnlag for diagnosen ofte opptrer sammen med spesielle evner som samfunnet har bruk for.

– Jeg undret meg over at vi i Norge – i motsetning til Sverige og Danmark – ikke har gjort noe for å bruke disse unike talentene. Særlig siden forskning viser at personer med asperger ofte utvikler sine sosiale egenskaper og får bedre kontakt med andre mennesker når de får sjansen til å gjøre det de er gode til. Jeg bestemte meg for å gjøre noe med saken, og re-

sultatet er Unicus, sier Lars Johansson-Kjellerød. Han er gründer og daglig leder i konsultantselskapet, som har spesialisert seg på oppgaver som aspergere har spesielle forutsetninger for å løse, og et arbeidsmiljø tilpasset deres særpreg.

Konkurransedyktig – med sosial profil

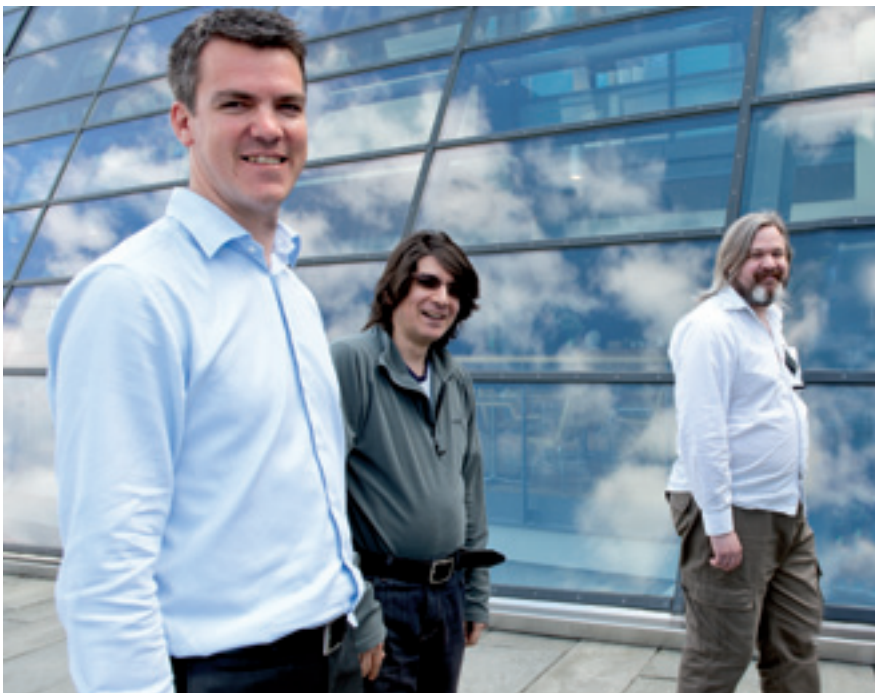
I samarbeid med Telenor Broadcast satte Unicus i gang med et prøveprosjekt 1. desember 2009, og fire konsulenter kunne begynne utprøvingen av deres spesialutviklede og komplekse programvare.

– Toleransen for feil er minimal, og kravene til utprøving av programvaren tilsvarende høye, sier Lars Johansson-Kjellerød. Etter en kort opplæringsfase var konsulentene i full gang, og alt fungerte problemfritt fra dag én. Nå er avtalen videreført på kommersielle vilkår, og Unicus er ute i markedet i konkurranse med andre tilbydere. Tilbakemeldingene

UNICUS

- Etablert i 2009 av Lars Johansson-Kjellerød.
- Ansatte fire konsulenter i 2010, tre nye i 2011. Totalt åtte ansatte.
- Flyttet inn i egne nye kontorlokaler på Fornebu.
- Gjennomført pilotprosjekter hos Telenor med gode resultater.
- Fått svært gode tilbakemeldinger på kvalitet og pålitelighet i test.
- Høy trivsel hos de ansatte.
- I 2010 sparte Unicus samfunnet for NOK 411 000, i form av sparte trygdeutbetalinger og økt inntektsskatt.
- Trivsel og tilstedeværelse på jobb måles også, for indikatorer på positiv sosial utvikling for den enkelte.

Unicus fokuserer på muligheter fremfor begrensninger og ser det enkelte individ. De tilbyr detaljfokus, nøyaktighet, struktur og systematisk tilnærming til sine kunder.



fra kundene er fortsatt positive, og det er tydelig at det å være i jobb har vært bra for medarbeiderne selv. – Selskapet har en tydelig sosial profil, og er dessuten et pionérprosjekt i lite kjent terreng. Vi mottar ikke offentlig støtte, og må vokse og vinne erfaring før vi kan stå på egne ben, sier Lars Johansson-Kjellerød. Derfor ble Ferd en viktig partner for å styrke selskapet med kapital, og forretningmessig og strategisk kompetanse. Unicus får som vår sosiale entreprenør tilført 1,2 millioner kroner over tre år, og dessuten tilgang til kompetanse og menneskelige ressurser i Ferd's organisasjon. Jonas Borge fra Ferd Capital er styremedlem og ansvarlig kontaktperson.

Siste side for New Page

I slutten av november 2010 besluttet styret i stiftelsen New Page – en av Ferd's sosiale entreprenører – å avvikle driften. Et unikt tilbud om omsorg og individuell oppfølging av utsatt ungdom ble dermed borte. Endrede rammevilkår medførte at det ikke var økonomisk grunnlag for fortsatt virksomhet.

Viktig for utsatt ungdom

New Page ble stiftet av basketballstjernen Marco Elsafadi og sosialarbeider Magne Espelid i 2002. – New Page oppnådde gode resultater, og har hjulpet mange unge bort fra rus, vold og kriminalitet. Vi ønsket at denne hjelpen skulle komme flere til gode, og inngikk derfor i februar 2010 en avtale om økonomisk og administrativ støtte, sier Katinka Greve Leiner fra Ferd Sosiale Entreprenører. Hun beklager sterkt at virksomheten allikevel måtte avvikles.

Kommunal regi

Bakgrunnen for den sviktende økonomien var, slik New Page uttrykte det, at en

rekke kommuner har etablert alternative tilbud til barnevernsbarn og utsatt ungdom i egen regi. Samtidig ble det vanskelig for New Page å komme inn under de anbudene som ble lagt ut, av forskjellige grunner. – Medarbeidernes personlige erfaringer og evner var avgjørende for den gode kontakten de fikk med utsatt ungdom, som gjerne har liten tillit til voksne, sier Katinka Greve Leiner. Hun mener at kommuner som møter de unge utelukkende med fagutdannede voksne vil møte betydelige utfordringer. – Vi har også erfart at Barnevernet må bli bedre på å måle resultatene som oppnås gjennom de forskjellige tilbudene til utsatte unge.

NEW PAGE

- Stiftet i 2002 av Marco Elsafadi og Magne Espelid.
- Stiftelse som gir barnevernsbarn i aldersgruppen 13–18 år en ny start gjennom tett oppfølging, omsorg, rollemodeller og sosial trening.
- Begynte som et samarbeidsprosjekt mellom Utekontakten i Bergen kommune og basketklubben Ulriken Eagles i 2000. Bygget på amerikansk metodikk.
- Inn i Ferd Sosiale Entreprenørers portefølje i februar 2010. Blant øvrige støttespillere var Trond Mohn, Kavlifondet, Barne- likestillings- og inkluderingsdepartementet, Scheiblers legat og flere kommuner.

REHABpiloten for en annerledes rehabilitering

REHABpiloten ble grunnlagt i 2004 av Lise Aasmundstad og har siden utviklet et unikt programtilbud til brukere og fagfolk på rusfeltet. Fra 2007 til 2010 har Ferd Sosiale Entreprenører bidratt til denne utviklingen.

REHABpiloten tilbyr en moderne og individuelt tilpasset tiltakskjede som dekker dagens behov for rusavhengige i rehabilitering – og fagfolkene rundt. REHABpiloten leverer kurs på oppdrag fra NAV, men skreddersyr også kursprogrammer for den enkelte instans/aktør på rusfeltet, den enkelte kommune, institusjon eller det enkelte LAR-senter (LegemiddelAssistert Rehabilitering). Alle REHABpilotens tilbud er gratis for brukerne. Resultatene vises i form av unikt gode oppmøteprosenter, økt livskvalitet og mestringsglede, bedret relasjon til fagfeltet, og overgang fra varig uføretrygd til ordnært arbeid for flere av våre kursdeltakere, sier en engasjert Lise Aasmundstad.

Veien videre

Direktør for Ferd Sosiale Entreprenører, Katinka Greve Leiner roser REHABpiloten for innsatsen de gjør og har gjort for mennesker i rehabilitering i de 3 årene de har vært i Ferd's portefølje. – Lise vet at denne gruppen trenger rett kunnskap og utfordringer som finner frem de ressursene de har i seg. Ferd håper at flere i denne målgruppen fremover kan få muligheter til en aktiv rehabilitering, slik Lise brenner for. I 2010 gikk salget til NAV-kontorene noe tregere dessverre og styret måtte nedskalere driften. Selskapet gikk ut av Ferd's sosiale entreprenørers portefølje da treårsavtalen utløp i 2010.

REHABPILOTEN

- Etablert i 2004 av Lise Aasmundstad.
- Over 2 000 LAR pasienter har til nå deltatt.
- Oppmøteprosenten har vært på hele 98,6 prosent.
- Lise Aasmundstad har mottatt Fagrådets pris for sitt virke på rusfeltet.
- Virksomhetsområde Oslo og Sarpborg.

Fremtidens forskere?

Forskerfabrikken i Oslo stimulerer barn og unges nysgjerrighet og forskertrang. Målet er å gi mange barn bedre almenkunnskaper – og noen barn lyst til å nærme seg vitenskapens spennende verden

Hva er egentlig slim?

Det finnes masse av det i naturen. Store konsentrasjoner av alger blir til slim. Det finnes slimete sopper. Mange dyr, som frosker, fisker, muslinger, snegler og mark lager sitt eget slim. Mennesker også. Men hva er egentlig disse seige greiene, og hvorfor har slimet denne merkelige og litt ekle konsistensen? Ivrige skoleelever i tiårsalderen sitter bøyd over måleglass, skåler og reagensrør. Iført helproffe, små hvite laboratoriefrakker, og når nødvendig, plasthandsker og solide beskyttelsesbriller.

Det er kursdag på Forskerfabrikken, og tidligere forsker og nå gründer Hanne Finstad har god kontroll på undervisningen. Dagens tema er eksperimenter med slim. Barna får lage sitt eget superslim – med testing av hva blandingsforholdet betyr for resultatet, og utprøving av det seige stoffets egenskaper og muligheter.

Når dagen er slutt kan de små forskerne gå hjem med ny forståelse av begreper som fast stoff, væske, slim, løsning og viskositet – og til og med litt viten om molekyler og molekyltråder, om krystaller og hvordan man kan måle volumet av en uregelmessig formet klump. Med seg i hånden har de forskerbevis og en pose selvlaget slim. Og ikke minst; de har hatt det veldig gøy!

Unik fritidsaktivitet

Forskerfabrikken er unik i Norge som tilbyder av fritidskurs i forskning for barn og unge. Ved å vekke barns interesse for naturvitenskap og teknologi tidlig, ønsker Forskerfabrikken å bidra til økt rekruttering til forskning og teknologifag i Norge. Da må det være gøy å gå på kurs! Derfor får barna smake, lukte, se og høre. Samtidig får de diskutere og tenke høyt sammen med andre. Og derfor får Forskerfabrikken tilbakemeldinger som: «Kjempegøy og veldig spennende. Syntes kurset kunne vært iallefall to timer til!» «Før trodde jeg naturfag var kjedelig. Nå syns jeg det er gøy!»

De unge fabrikkforskere jobber både



I 2002 inviterte Forskerfabrikken for første gang barn på fritidskurs om forskning. I dag kurses også ungdom, lærere, barnehager og andre nysgjerrige.

med hodet og hendene når de utforsker naturen.

Forskerfabrikken har kurs på flere nivåer, lagt opp etter skolens læreplan fra barneskolen og ut ungdomsskolen. I tillegg til nye kurs for barnehager og aktivitetsskolen. Forskerfabrikken utvikler nye undervisningsmetoder i naturfag og teknologi, og har gjennom året hatt mange naturfagslærere på kurs for å inspirere til eksperimenter. – Opplegget til Forskerfabrikken er helt unikt, og supplerer og styrker tilbudet ungene får på skolen, sier styreleder i Forskerfabrikken, Ole Petter Trovaag i Elopak.

FORSKERFABRIKKEN

- Etablert i 2002 av Hanne Finstad.
- Har gjennom samarbeid med Tekna etablert forskerkurs på 14 nye steder i landet og blitt et nasjonalt tilbud.
- Tredoblet antall kursdeltakere fra 830 til 2370. 700 barn på sommerskole.
- Totalt 995 pedagoger i naturfag på kurs, en økning på 250 fra 2009.
- Samarbeid med Newton på NRK Super: fire innslag fra Forskerfabrikken i 2010, flere planlagt i 2011.
- 89 % av foreldrene mener kursene har bidratt til økt interesse for naturvitenskap og forskning.
- Ny daglig leder ansatt, gründer frigjort til kursutvikling.
- Hanne ble valgt til Norges første Ashoka Fellow.
- Relansert nettbutikken med ny programvare og profil.

Vellykket velFERDkonferanse

Fullt hus, mange spennende mennesker både på talerstolen og i salen i Det Norske Teatret: Den 6. mai 2010 ble velFERDkonferansen arrangert for første gang, en nyskapning i regi av Ferd Sosiale Entreprenører.

– Vi var kjempefornøyde, ikke minst fordi tilbakemeldingsskjemaene viste at deltakere av alle kategorier satte pris på arrangementet. De aller fleste skrev at de gjerne blir med i år også, sier Katinka Greve Leiner, direktør for Ferd Sosiale Entreprenører. Ferd ønsker å synliggjøre hvordan sosialt entreprenørskap gir samfunnet nye muligheter, og har valgt å gjøre dette blant annet gjennom en årlig konferanse, i år med tittel «Ungdom – fra utgiftspost til inntektskilde».

– Vi ville provosere til nytenkning om ungdom som ikke finner seg til rette i samfunnet, og belyse hva dette vil koste det offentlige over tid. Og ikke minst, vise hvordan gode sosiale entreprenører finner nye veier som gjør at mennesker mange ser som en belastning blir en ressurs for både seg selv og andre, sier Katinka.

Konferansen tok mål av seg til å vise hvordan samspill mellom offentlig sektor og sosiale entreprenører åpner for nye løsninger på sosiale utfordringer, og hvordan et slikt samspill kan bidra til et bedre velferdssamfunn. Dette er særlig viktig i en periode hvor velferdsordninger står under press.

– Sosialt entreprenørskap er å slippe til enkeltpersoners nyskapende evner. Når samfunnet og det offentlige drar nytte av kreativitet og innsatsvilje hos sosiale entreprenører, så betyr dette at vi får nye løsninger og tilbud der det tidligere ikke var noen, sier hun.

Viktige budskap

Fra scenen ble det presentert innlegg fra mennesker med vidt forskjellig bakgrunn – erfarne sosiale entreprenører, politikere, næringslivsledere, utsatt ungdom. Hver enkelt er omtalt på velFERDkonferansens egne nettsider (se nedenfor), der også videoversjoner av hovedinnleggene er lagt ut.

– Innlederne bidro med viktige budskap om hvordan innovasjon og samarbeid over gamle skillelinjer er nødvendig for å møte en ny tids utfordringer. Ikke minst var det interessant å høre om erfaringer fra sosialt entreprenørskap i andre land der dette er mer etablert enn i Norge, sier Katinka – som også trekker frem utstillingsdelen av konferansen i teaterets foajé. Der fikk en rekke sosiale entreprenører presentere seg for konferansedeltakerne, og gitt dem et godt bilde

av hvilken bredde de representerer.

– Det var flott å oppleve engasjementet for temaet hos deltakerne, og inspirerende å få synliggjort mange gode prosjekter som allerede er blitt til virkelighet.

Og vinneren er ...

Et av høydepunktene under konferansen var kåringen av «Årets sosiale entreprenør 2010». Rundt 50 bidrag var påmeldt, av disse ble seks nominert og tre prisbelønnet, mens Forandningsfabrikken gikk helt til topps og vant én million kroner til videre utvikling og en plass blant Ferd's sosiale entreprenører. Som avslutning på dagen lanserte Johan H. Andresen jr., Ferd's eier og konsernsjef, et nyopprettet utviklingsstipend for offentlig ansatte som vil utforske sosialt entreprenørskap nærmere.

Årlig begivenhet

– Jeg har inntrykk av at vi med velFERDkonferansen 2010 klarte å skape en møteplass der deltakerne både trivdes og ble inspirert, med frisk utveksling av nyskapende og utfordrende ideer. Det ble en positiv opplevelse som vi ønsker å ha som en årlig begivenhet. – Dato for årets velFERDkonferansen er 3. mai, sier Katinka Greve Leiner, som håper at enda flere næringslivsledere og toneangivende politikere finner veien hit. – Og ikke minst håper jeg at pressen snart våkner – hittil har sosialt entreprenørskap nærmest vært et ikke-tema i norsk medievirkelighet, enda så mange gode historier det er å fortelle, sier hun.

Mer om velFERDkonferansen på www.ferd.no/ferdkonferansen



U-sving for utsatt ungdom

Motorlyd, mekking, adrenalin og lukten av svidd gummi. Sterke forbilder bak rattet, og samtidig et inkluderende miljø der lagånd er avgjørende og gir unge styrke til å ta nye og bedre valg.

Organisasjonen Kjør for livet lanseres i 2011 nasjonalt som et annerledes opplevelses – og fritidstilbud til barn og unge. Her brukes motor og motorsport som utgangspunkt for å gi barn og unge positive opplevelser, mestring og økt sosial kompetanse. – Hos oss får barn og unge være med på noe ekte og reelt. Alle får oppgaver, alle må bidra og alle er likeverdige medlemmer av teamet. Sammen med Ferd Sosiale Entreprenører ønsker vi å etablere mange Kjør for livet-klubber rundt om i Norge framover, sier gründer og daglig leder Knut Ove Børseth.

Voksne rollemodeller

Kjør for livet vil jobbe målrettet med unge i alderen 10–20 år som det oftest systemet ikke har et godt nok fritidstilbud til i dag. – Vi skal være et alternativt tilbud til de som har vansker med å nyttiggjøre seg, eller ikke passer helt inn i dagens fritidstilbud. – Kjør for livet har potensial til å bli en solid sosial entreprenør, med stor positiv effekt på ungdoms fremtid. Alle ungdommer trenger voksne rollemodeller som har klare forventninger til dem. Hvis de oppfører seg ordentlig utenfor klubben, så får de

mekke, og målet om å «finne seg sjæl» kan i symbolsk form være den bilen eller sykkelen de etterhvert får lov til å jobbe med eller å få kjøre på en ordentlig bane, sier Johan H. Andresen.

Motorsport og action er en interessevekker

– Motorsport og teamarbeid har inspirert meg og gitt meg mange svært gode opplevelser gjennom årene, nå ønsker vi å gi flere barn og unge muligheten til og få delta i disse opplevelsene.

De skal få være en del av et team og jobbe mot noen tydelige mål. Alle må bidra her og alle er likeverdige medlemmer av teamet, sier Knut Ove Børseth som også ble europamester i rallycross i 2009. – I utgangspunktet jobber vi i team, men det er viktig med individuell oppfølging. Deltakerne får oppgaver som er tilpasset hver enkeltes nivå, oppgaver som de mestrer og finner interessante. På denne måten skaper de motivasjon og muligheter for læring, også utenfor klubben. Carl Brynjulfsen, leder av Ferd Eiendom går inn som styremedlem i det ferske selskapet.

KJØR FOR LIVET

- Etablert i april 2011 av Siri Mette Gynnild og Knut Ove Børseth.
- Visjon: Gi barn og unge mulighet til å skape sin egen fremtid.
- Bruke motor- og motorsport som interessevekker for å gi barn og unge en opplevelse av å være en del av et team hvor samhold, mestring og engasjement er sentralt.
- Målet er å gi barn og unge lyst på livet – inspirere, motivere og hjelpe dem til å ha tro på seg selv og sin egen fremtid.

Drive for life blir en internasjonal aktivitet som støtter opp under Kjør for livet.
Foto: Dave Smeets



Stolte støttespillere

Ferd Sosiale Entreprenører tilbyr sine sosiale entreprenører kapital, nettverk og kompetanse innen forretningsutvikling og strategi. Dyktige kollegaer i Ferd-konsernet gjør denne innsatsen mulig og legger ned mange timers arbeid for sine selskaper.

Kjetil Savareid (Aibel)

Styremedlem Gate-magasinet Asfalt

Hvorfor sa du ja til å jobbe med en sosial entreprenør?

– Fordi jeg identifiserer meg med filosofien og grunntanken bak sosialt entreprenørskap. Jeg mener jeg kan bidra med min kompetanse og erfaring fra næringslivet til å løse utfordringer i samfunnet uten at dette skal belaste det offentlige økonomisk eller organisatorisk. Sosialt entreprenørskap er dessuten i tråd med Aibels verdigrunnlag og Ferd (Aibels hovedeier) sin visjon og verdigrunnlag.

Hvorfor tror du at akkurat du ble valgt?

– Fordi jeg har erfaring og kompetanse både fra prosjektgjennomføring og organisasjonsbygging i Aibel.

Hva har dette arbeidet gitt deg?

– Det er tilfredsstillende å se at arbeidet gir resultater og at det er med på å gi mennesker som ellers ikke ville hatt noen fremtid, et nytt håp og en bedre hverdag. Samtidig er det givende å se at min kompetanse og erfaring kan benyttes i skjæringspunktet mellom næringsliv og sosial virksomhet.

Hva tror du at du har bidratt til hos din sosiale entreprenør, og er der noe du er spesielt stolt av i arbeidet?

– Jeg var sentral i rekrutteringen av daglig leder og har bidratt til organisasjonsutvikling i Asfalt. Som styremedlem i Stiftelsen Gatemagasinet i Rogaland (stiftelsen bak Asfalt) bidrar jeg i strategi- og forretningsutvikling og oppfølging av driften. Styret er bredt sammensatt med personer fra både næringsliv og sosial virksomhet. Denne kombinasjonen har vist seg å være viktig for Asfalt og de resultatene vi har oppnådd hittil.



Lars Christian Tvedt (Ferd Venture)

Styremedlem i Trivselsleder

Hvorfor sa du ja til å jobbe med en sosial entreprenør?

– Da jeg sa ja til dette var det først og fremst fordi det utvalgte prosjektet var noe jeg synes var spennende. Med aktivitet og trivsel som de viktigste bærebjelkene i programmet, er dette noe det er lett å være veldig positiv til.

Hvorfor tror du at akkurat du ble valgt?

– Det viktige for Trivselsleder tror jeg var å få inn en person som var engasjert og positiv, som samtidig kunne bidra med forretningsforståelse og formelle innspill ved behov.

Hva har dette arbeidet gitt deg?

– Ettersom prosjektet så langt har gått så bra har det aller mest givende vært å se fremgangen og engasjementet hos de involverte. Dette er noe alle tror på og virkelig går inn for å få til i størst mulig utstrekning. For egen del har det også vært lærerikt å ta del i problemstillinger som er typiske for et så ferskt selskap, som samtidig er ute på stier hvor ikke så mange har gått før dem.

Hva tror du at du har bidratt til hos din sosiale entreprenør, og er der noe du er spesielt stolt av i arbeidet?

– Konkret har jeg bidratt med innspill og «utredninger» i enkelte problemstillinger hvor behovet for min kompetanse har vært til stede. Jeg opplever at det jeg kommer med blir verdsatt, og at dialogen og kjemien med gjengen bak prosjektet er god. Det er sterke personer i prosjektet, så jeg er mest fornøyd med at vi har funnet en kommunikasjonsform og væremåte som synes å fungere bra.



Ole-Petter Trovaag (Elopak)

Styremedlem i Forskerfabrikken

Hvorfor sa du ja til å jobbe med en sosial entreprenør?

– Det er fint å kunne bidra med sin industrielle erfaring fra privat næringsliv inn på dette området, som ikke minst gir en stor tilfredsstillelse fra et personlig ståsted.

Hvorfor tror du at akkurat du ble valgt?

– Regner med at det har vært relatert til min bakgrunn fra FOU og ledelse i Elopak

Hva har dette arbeidet gitt deg?

– Dette styrevervet gir energi, ved å hjelpe til å bygge opp Forskerfabrikken til en sterk merkevare og effektiv organisasjon med mål om å stå på egne bein etter hvert. Forskerfabrikken har et fantastisk produkt som sprer interesse om real- og naturfag for barn og ungdom (ikke minst også hos mine egne barn og deres venner i vårt lokalmiljø i Asker).

Hva tror du at du har bidratt til hos din sosiale entreprenør, og er der noe du er spesielt stolt av i arbeidet?

– Jeg har vært fokusert på å få til en sterk merkevarestrategi med bla egen logo på alt materiell. Dette har øket verdien av produktet. Vi er også godt på vei til å bli et nasjonalt produkt fra et rent Oslo-basert produkt fra et par år siden.



**Morten Borge
(Ferd Capital)**Styremedlem i
Gladiator*Hvorfor sa du ja til
å jobbe med en sosial
entreprenør?*

– Unik mulighet for å bidra i sosiale prosjekter og benytte kompetanse fra den tradisjonelle investeringsdriften i Ferd over på den sosiale utviklingsarenaen. Når Johan viser et så enormt engasjement for sosialt entreprenørskap så smitter dette over på Ferd's ansatte.

Hvorfor tror du at akkurat du ble valgt?

– Det var vel et naturlig valg å kombinere den eneste østkantguten i Ferd med en sosial entreprenør fra Groruddalen (Gladiator) som jobber aktivt i miljøet hvor jeg vokste opp.

Hva har dette arbeidet gitt deg?

– Det har gitt meg en mulighet for å samarbeide med noen fantastiske sosiale entreprenører som hver eneste dag tenker på hvordan de kan få barn og unge mer aktive i hverdagen.

*Hva tror du at du har bidratt til hos din sosiale
entreprenør, og er der noe du er spesielt stolt av i
arbeidet?*

– Forhåpentligvis så bidrar jeg med kontinuerlig utvikling av Gladiator slik at de om få år kan stå på helt egne ben og være et eksempel på en vellykket sosial entreprenør.

**Jonas Borge
(Ferd Capital)**

Styreleder Unicus

*Hvorfor sa du ja til
å jobbe med en sosial
entreprenør?*

– Det var et relativt nytt konsept for meg som jeg var nysgjerrig på. Jeg syntes det høstes spennende ut å kunne kombinere forretningsdrift med sosiale aspekter.

Hvorfor tror du at akkurat du ble valgt?

– Fordi jeg hadde vist interesse og engasjement rundt sosialt entreprenørskap.

Hva har dette arbeidet gitt deg?

– En bedre forståelse av sosialt entreprenørskap og potensialet i modellen. Erfaring med styrearbeid og en stor respekt for gründere og alle utfordringer knyttet til en oppstartsbedrift. Det har også gitt meg innsikt i de daglige utfordringene som aspergere møter og hvilken betydning en skikkelig jobb har for disse personene.

*Hva tror du at du har bidratt til hos din sosiale
entreprenør, og er der noe du er spesielt stolt av i
arbeidet?*

– Jeg har bidratt i etablering av gode rutiner, styrearbeid, som samtalepartner for daglig leder og pådriver for måling og dokumentasjon av sosiale resultater. Har også fasilitert kontakt med andre bedrifter i Ferd's nettverk som har gitt konkrete resultater.

**Eskild Larsen
(Ferd Capital)**Styremedlem
New Page*Hvorfor sa du ja til
å jobbe med en sosial
entreprenør?*

– Høsten 2010 var New Page inne i en utfordrende situasjon, og trengte ekstra bistand fra Ferd i innsatsen for å redusere kostnader og legge om driften. Jeg syntes det var en spennende utfordring.

Hvorfor tror du at akkurat du ble valgt?

– Jeg har jobbet med andre selskaper i omstilling tidligere, og erfart hva det kreves av ledelsen og styret for å håndtere forskjellige scenarier.

Hva har dette arbeidet gitt deg?

– Det var første gang jeg har jobbet opp mot en stiftelse med et sosialt formål. Jeg hadde i utgangspunktet sett frem til å kunne bidra til å videreutvikle det flotte arbeidet New Page utførte. Etter hvert ble utfordringen til styret å gjennomføre en styrt avvikling for å unngå konkurs.

*Hva tror du at du har bidratt til hos din sosiale
entreprenør, og er det noe du er spesielt stolt av i
arbeidet?*

– Jeg er godt fornøyd med at avviklingsprosessen ble gjennomført på en tilfredsstillende måte for alle involverte parter, inkludert ansatte, ungdommer og oppdragsgivere

FERD SOSIALE ENTREPR ENØRER

Strandveien 50
Postboks 34
1324 Lysaker

Telefon: 67 10 80 00
Telefaks: 67 10 80 01

E-post: fse@ferd.no
www.ferd.no/fse



www.forskerfabrikken.no



www.gatemagasinetasfalt.no



www.aball1.no



www.trivselsleder.no



www.unicus1.com



www.forandringsfabrikken.no



www.ue.no



www.newpage.no



www.rehabpiloten.no



www.kjorforlivet.no